

<p>Onderwerp</p>	<p>Tijd van de wereldoorlogen Homeopathisch ziekenhuis Oudenrijn (3) De Eerste Wereldoorlog</p>
<p>Achtergrondinformatie</p>	<p>Achtergrondinformatie voor de leerkracht: Het ziekenhuis verwelkomde de eerste patiënten in maart 1914. Vier maanden later waren er 19 patiënten. Een paar weken later brak in Europa de 1^e wereldoorlog uit. Nederland was neutraal, maar het ziekenhuis had wel last van de oorlog. Patiënten gingen naar huis. Alleen nog mensen uit de buurt kwamen in het ziekenhuis. Daardoor ontstond er ruimte om tijdelijk een groep van 36 Belgische oorlogsvluchtelingen op te vangen. Dit gebeurde op verzoek van de burgemeester en op kosten van de gemeente. Tijdens de oorlog nam het aantal patiënten weer toe, maar er was een tekort aan goederen. Economisch ging het slecht in Nederland. Het ziekenhuis was afhankelijk van geld van particulieren. Er waren hoge kosten.</p> <p>In 1914 werd er een linnencomité opgericht. Dit comité bestond uit een groep rijke dames. Zij probeerden vrouwen te vinden die voor het ziekenhuis linnengoed wilden naaien. Geknipt linnen werd aan zogenaamde naaikransen verzonden, maar in het ziekenhuis waren genoeg vrouwelijke patiënten die best wilden naaien. De dames vroegen elk jaar aan het hoofd van de huishouding een lijstje met wensen en kochten dan wat er in hun vermogen lag voor het ziekenhuis.</p> <p>In 1915 werd geneesheer Jacob Nicolaas Voorhoeve directeur van het homeopathisch ziekenhuis. Hij was de zoon van de voorzitter van de raad van beheer Dr. N.A.J. Voorhoeve. Jacob Nicolaas werd in 1883 in Den Haag geboren. Na zijn studie als doctor in de medicijnen studeerde hij verder in Zwitserland voor de homeopathische geneeswijzen. Hij werd de eerste directeur van het homeopathisch ziekenhuis in Oudenrijn.</p> <p>Dr. J.N. Voorhoeve richtte zich op hoge medische kwaliteit en zoveel mogelijk inkomsten voor het ziekenhuis. Hij kwam in 1916 met het idee een eigen kruidentuin aan te leggen met geneeskrachtige kruiden. De Vereeniging tot Bevordering der Homeopathie zou hem hierbij helpen, maar de hulp viel tegen. Tijdens de 1^e wereldoorlog werden daarom in de tuin aardappelen en kool geplant om in de "eigen" behoeften te kunnen voorzien, maar de oogst was niet bijzonder. Er werd</p>

besloten om lupinen te zaaien. Lupine is een vlinderbloemige plant. De geelbloemige kunnen als veevoeder of meststof gebruikt worden. De lupinen werden gezaaid om de grond voeding te geven, maar ook dit werkte niet. Daarom werd besloten de moestuin voor 5 jaar te verpachten, waarbij de pachter de plicht had de grond deugdelijk te bemesten.

Vanaf 1916 nam het aantal derde klas patiënten aardig toe. Het leverde te weinig inkomsten op om de kosten te dekken. De hogere klassen bleven achter. Waarschijnlijk kwam dit doordat de afstand van station Utrecht tot het ziekenhuis te groot was (2 km.). Er reed toen geen openbaar vervoer. Dat was ook lastig voor het bezoek. Per 1 november 1916 werd er een rijtuig met paard en koetsier van de firma Brom ingezet. Deze reed drie keer per dag van het centraal station van Utrecht naar het ziekenhuis. Later werd dit overgenomen door de firma Schoonhoven Buitendijk, omdat Brom de prijzen verhoogde. Er moest geld bijgelegd worden. De ritten losten het probleem van een tekort aan goed betalende patiënten niet op. Ook niet toen er in 1919 een elektrische tram reed tot aan het gebouw van de Rijksmunt. Voorhoeve bedacht van alles om het probleem op te lossen.

Tegen het einde van de 1^e wereldoorlog waren de Utrechtse chirurgen niet meer bereid patiënten te behandelen in het afgelegen ziekenhuis. De patiënten werden in andere ziekenhuizen geopereerd. Gelukkig vond Voorhoeve de chirurg H. van der Vuurst de Vries bereid om in het ziekenhuis te komen werken. De bezetting van het ziekenhuis nam toe. In het voorjaar van 1919 waren er 43 patiënten. Op alle zalen kwamen twee bedden extra. De verzwakking ten gevolge van slechte voeding in de oorlog en de gevolgen van de Spaanse griep hebben waarschijnlijk aan deze groei bijgedragen.

Bron:

- Met hart en ziel verbonden
Geschiedenis Mesos Medisch Centrum 1889–2008
Ria Efdee, uitgave Stichting Publicaties Oud-Utrecht
- De Utrechtse wijken/Zuidwest
Mieke Heurneman, Bettina van Santen
SPOU/Het Utrechts Archief

Gebeurtenis/Gebouw/ Monument/Vondst	Het homeopathisch ziekenhuis Oudenrijn
Verhaal voor de leerlingen	
Relatie canon Nederlandse geschiedenis	De <i>Eerste Wereldoorlog</i> 1914–1918. Oorlog en neutraliteit. Er werden 36 Belgische oorlogsvluchtelingen opgevangen in het ziekenhuis.
Gesprek / onderzoeksvragen	<ul style="list-style-type: none"> • Wie verbleven er in de Eerste wereldoorlog in het ziekenhuis? • Wat bedacht dokter Voorhoeve om de inkomsten van het ziekenhuis te verhogen? • Wanneer ging het weer wat beter met het ziekenhuis? Hoe kwam dat?
Materiaal voor de verwerkingsopdracht	<ul style="list-style-type: none"> • fotoblad: Het linnencomité • opdrachtblad: Mijn moestuin • moeilijke woordenblad: De eerste wereldoorlog (3) • werkblad: Mijn moestuin • potlood • kleurpotloden, stiften • evt. tuinboeken • evt. internet
Tijdsinschatting verwerkingsopdracht	45 – 60 minuten
Verwerkingsopdracht	De leerlingen gaan hun “eigen” moestuin ontwerpen.